

Finaal verrekenbeding

Auteur(s): Stefaan Van
Crombrugge

Editie: 1490 p. 13

Publicatiedatum: 28 september 2016

Rechtbank/Hof: Gent

Datum van uitspraak: 24 november 2015

Wetboek: W.Succ.

Artikel: 27

Finaal verrekenbeding

Een finaal verrekenbeding of 'alsof-clausule' komt soms voor in een huwelijkscontract van scheiding van goederen. Het komt erop neer dat bij de ontbinding van het huwelijk door overlijden of echtscheiding een verrekening met betrekking tot de eigen vermogens zal gebeuren alsof er wel een gemeenschap had bestaan, en wel volgens de overeengekomen modaliteiten. Zo zou bepaald kunnen zijn dat elke echtgenoot zich ertoe verbindt om bij ontbinding van het huwelijksvermogensstelsel door overlijden aan de langstlevende echtgenoot een som geld over te maken, die gelijk is aan de nettowaarde van het vermogen van de eerstoverleden echtgenoot. Op de verrekeningsvordering uit een dergelijk beding is art. 5 W.Succ./art. 2.7.1.0.4. VCF niet toepasselijk, want er is geen gemeenschappelijk vermogen. Volgens de rechtsleer leiden ook de gewone regels niet tot de verschuldigdheid van successierechten, omdat het actief van de nalatenschap van de eerstoverleden echtgenoot geneutraliseerd wordt door de zgn. verrekenschuld ([Fisc., nr. 1428 , p. 7](#)).

Er zijn wel problemen omtrent de vraag of de verrekenschuld wel bestaat op het ogenblik van het overlijden, om als passief aannemelijk te zijn in de zin van art. 27 W.Succ./art. 2.7.3.4.1. VCF (zie Cass. 31 oktober 2014, [Fisc., nr. 1428 , p. 7](#) en TFR 2015, 529 en latere rechtspraak van het hof van beroep te Antwerpen, die daarop inspeelt : [Fisc., nr. 1445 , p. 1](#)).

Het hof van beroep te Gent heeft zich, na verwijzing van de zaak door het zojuist vermelde arrest van het Hof van Cassatie, daarover uitgesproken in voor de belastingplichtige gunstige zin.

In casu zat in het huwelijkscontract van scheiding van goederen van de betrokken echtgenoten een finaal verrekenbeding dat, samengevat, hierop neerkwam : in geval van ontbinding van het huwelijksvermogensstelsel door overlijden van een van de echtgenoten, beschikt de langstlevende echtgenoot, ten titel van optioneel verrekenbeding, over het recht om ten aanzien van het vermogen van de eerststervende echtgenoot een vordering te laten gelden ten bedrage van maximaal de nettowaarde van alle goederen van dit vermogen op datum van de ontbinding van het huwelijksvermogensstelsel door het overlijden, met enkele uitzonderingen.

Naar de mening van het hof te Gent is dit finaal verrekenbeding te beschouwen als een verbintenis onder opschortende voorwaarde, meer bepaald de voorwaarde van vooroverlijden van een van de beide echtgenoten en de voorwaarde dat de overlevende

echtgenoot beslist gebruik te maken van het optioneel verrekenbeding. Dit houdt in dat de voormelde verbintenis in afwachting van de realisatie van de voorwaarden wel bestaat, maar de uitvoering van de verbintenis geschorst is zolang de opschortende voorwaarden niet zijn vervuld. In de te dezen toepasselijke fiscale wet is niets terug te vinden, dat zich zou verzetten tegen de toepassing van dit burgerrechtelijke principe op het huidige fiscale geschil. Integendeel laat art. 135, 4° W.Succ./art. 3.6.0.0.4, eerste al., 1° VCF toe dat teruggave van successierechten gebeurt wanneer, na het openvallen van de nalatenschap, de samenstelling ervan verminderd wordt door het intreden van een voorwaarde, wat inhoudt dat schulden bij realisatie van een opschortende voorwaarde na het overlijden toch in het passief opgenomen kunnen worden. Nu de verbintenis reeds bestond vóór het overlijden van de eerststervende echtgenoot, moet aangenomen worden dat hij debiteur was van de schuld en de langstlevende echtgenoot crediteur ervan en dat het recht van de langstlevende niet louter een vordering op de nalatenschap van de eerststervende is. Het finaal verrekenbeding heeft in casu een schuld tussen echtgenoten tot stand gebracht. Zulks betekent ook dat de schuld uit het finaal verrekenbeding te beschouwen is als een schuld van de overledene, bestaande op de dag van het overlijden, zoals bedoeld bij het art. 27, 1° W.Succ./art. 2.7.3.4.1., eerste al., 1° VCF.

Ten onrechte roept de fiscus de toepassing in van art. 33 W.Succ./art. 2.7.3.4.4. VCF (op basis waarvan niet worden aanvaard als passief van de nalatenschap, de schulden aangegaan door de erflater in het voordeel van een van zijn erfgenamen, legatarissen of begiftigden of van tussenpersonen; tenzij o.m. het "bewijs van de echtheid" van de schuld door de aangevers wordt aangevoerd). Deze bepaling is niet van toepassing op het finaal verrekenbeding, nu de schuld van de overledene voortvloeit uit een huwelijksvermogensrechtelijke vereffening-verdeling die steeds noodzakelijk voorafgaat aan de nalatenschap. Zelfs indien voormeld artikel van toepassing zou zijn, moet worden opgemerkt dat het bestaan en de omvang van de schuld te dezen voldoende bewezen worden door de notariële akte waarin het beding is opgenomen.

Gent 24 november 2015